Ч. 127. Чернівцї, недїля дня 24. жовтня (6. листопада) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Lex Berzeviczy.

(яв) Борба за національні права, за независимість від других народів себто за самостійність якого небудь народу заслугує лише на симпатию, але... Так і тут без „але“ не обійде ся, бо народи у розгарі за удержанє своєї національности попадають в шовінїзм і радіб поглотити всї дрібнїйші національности, що заселюють разом із ними ту саму територию. А про те, щоб нинї по звершеню тільки історичних процесів, могла бути — передовсїм у середній Европі — якась більша територия, заселена лише одним народом, майже нема мови.

Типічною для сего факту є Угорщина, яка з таким завзятєм старає ся о роздїл від Австриї, а рівночасно веде крайно осоружну мадяризацию всїх народів, що мають те нещастє належати до країв корони сьв. Стефана. Мадярони страшенно лякають ся панслявізму, яким хрестять всякий рух поміж угорскими Славянами. На дїлї-ж не ріжнять ся вони в своїй роботї нїчим від панслявістів чи пак русифікаторів. Одні хотїлиб завести всї славяньскі ручаї у московске море, а другі ходуть притьмом усїх угорских Русинів, Словаків, Сербів, Хорватів, Румунів і Нїмцїв обернути в правовірних Мадярів і то за всяку цїну.

В средствах мадярони не перебирають. Полїтичні процеси проти немилих їм провідників „за обиду мадярскої нациї“, „за зраду стану“ і т. д. не переводять ся. А кари бувають незвичайно строгі так, що прм. словацкий письменник і патріот Грубан-Ваяньский прямо з тюрми не виходив. Підклад до тих переслїдувань і процесів буває і такий стійкий, що приводом до процесу о здраду стану було н. пр.— посїданє етноґрафічної карти Славян.

Та мадярони з одного боку брутально задавлюють усякий проблеск національної сьвідомости у не-мадярских народів, а з другого боку хочуть навіть не допустити до повстаня тої сьвідомости — через обернене народної школи в орудиє мадяризациї. Сїй цїли мусять служити всї державні школи а також і приватні, а між ними передовсїм ті, що їх удержують церковні орґанїзациї. Мадярску мову заводить ся спершу попри мову даного народу а відтак на єї місце.

Як непохитно йдуть Арпадові нащадки в сїй екстермінацийній роботї, видно хоч би по нещасній Угорскій Руси, де за час від 1890 до 1900 р. число руского населеня збільшило ся о 43.377 душ, а число руских шкіл зменьшило ся о 43! В 1894 р. було на Угорскій Руси 195 шкіл руских а 242 мадярско-руских а вже 1901 р. є там 325 мадярско-руских а руских тільки 70! Народ з мадярскої школи не має хісна, фреквенция упадає. Ще 1895 р. було руских школярів 66.20 проц. а 1900 р. є їх уже лише о 63.33 проц.! Та се останне нїкого не журить!

Такі поступи мадярщини є однак для міродатних сфер ще за пиняві. Ось і виступив сими днями мадярский мінїстер просьвіти др. Альберт Берсевічі, (як видно з назвища якийсь ренеґат) у будапештеньскім соймі із новим шкільним законопроєктом, який відкриває зовсїм безсоромно свої мадярскі затії, а треба додати, що проєктант із крайним цинїзмом мотивує свою сумну „Lex“ тим, що досї мадярщина робить за малі поступи.

Після сего проєкту, яким правительство думає застрілити дві птицї відразу, себто: втихомирити опозицию і омадярити другі народи — заводить ся мадярску мову викладову в приватних школах вже там, де є всего 20 мадярских дїтий, хоч у весняній редакциї закона брано в рахубу 20 проц. мад. дїтий. У всїх доповняючих школах заводить ся мову мадярску. Що всї державні школи мають бути лише мадярскі, сего не треба й додавати. Надзір над приватними т. є. віроісповідними школами нїби полишає ся церковній єрархії, але єго може правительство відобрати, коли він буде недостаточний! Що ся фраза значить не важко зрозуміти. Де мадярска мова не робить поступів, там мусить приватна школа приймати окремого помічника-омадярника! Недостаточні поступи мадярщини стягають на учителя дисциплїнарки. Ба, у тім законї є ще й такий куріоз, що учителеви, пб. як він не підходить своєю роботою під лад мадяронів, можуть виточувати дисциплїнарку й тодї, як він вже на емеритурі і карати відобранєм пенсиї!!!

Оттаке брутальне омадяренє радаби перевести в дїло „Lex Berzeviczy“ і то за дешеві гроші, бо платня народного учителя виносить на Угорщинї всего 800 корон річно із пятилїтями по 100 кор. Отся лиха платня учителїв се єдина запоруки, що вони не дуже то схотять сповняти приписану їм місию, і мабуть не швидко змінить ся стан із 1900 р., де після народної переписи 83% не-мадярских народів не знало мадярскої мови.

Та се мала потїха! Проти брутальної мадярщини треба би протиставити угорским Русинам рідну мову, почутє національної сьвідомости, а того всего у них нема; одні омадяріли а другі не можуть вийти із злощасного, зачарованого колеса кацапщини. Та годї кидати всїх надїй. Іскру національної сьвідомости треба на Угорскій Руси розятрити конче, хоч се прийде ся важко, бо Мадяри відгородили єї від прочих наших земель такимже кордоном як на російскій границї! Мадярске „лїберальне“ правительство відобрало свого часу дебіт руским часописям а між ними й нашій „Буковинї“. І така „культурна“ держава находить ся в XX. ст. в самій серединї середної — не Азиї а Европи!

Буковиньский сойм.

(11. засїданє з дня 3. листопада).

Предсїдатель: Маршалок краєвий бар. Василько; правит. заступник: др. Бляйлебен.

По зверифікованю протоколу з вчорашного засїданя перечитано інтерпеляциї.

Митрополит-миробурець!

Інтерпеляция послів Пігуляка, Левицкого, Николая Василька і тов. до президента краєвого.

Іменованє колишнього ґенерального вікарія д-ра Вол. Рентя архиепископом і митрополитою повитало православно-католицке населенє Буковини з великою надїєю, бо єго минувшість явила ся запорукою мира і справедливости в православній архидиецезиї. Та вже по упливі єго короткої дїяльности було руске мужицтво приневолене пригадати ся ласкавій памяти єго архиепископскій гідности масовими демонстрациями, на жаль безшинї, не дбаючи про тревогу дня, котра значно поменшала, — може згадувати сих, що приготовили теперішний лучший час, між ними і Гр. Воробкевича.

Се тим лекше тепер зробити, що найшли ся рукописи творів Гр. В-а, два дневники його і досить богато листів, на підставі котрих можна зложити собі вірнїйший образ його житя і дїяльности. А то, поки він жив, надруковано лише кільканацять його віршів, більшу частину з них в роках 1868—1869 у Львові, так що й не диво, що людям вийшли з памяти поезиї, друковані так давно й у видавництвах, мало кому тепер приступних. Коли-ж тепер склало ся так, що можна пригадати Русинам Григорія Воробкевича і подати їм всї його рускі поезиї, вже друковані і ще не відомі, то „Руска Бесїда“ в Чернівцях рішила ся видати житєпись і збірку його поезий, щоби у двацяті роковини смерти поета сповнити довг належного пієтизму.

Виконуючи сю постанову „Рускої Бесїди“, я подаю житєпись Григорія Воробкевича на основі дневників, листів і друкованих відомостий, а до того зібрав я всї його рускі поезиї, які можна було віднайти. Сї поезиї — разом 39 нумерів — подав я після рукописий у хронольоґічнім порядку. Тому, що автор більшу часть з них не призначував до друку, то й лишив у них богато місць, котрі без сумнїву

Богдан Лепкий.

В задушний день.

Серед імли густої, улицями,
З рана до ночи, наче смутку ріки
Пливе народ. З сьвічками і з вінками,
З жемчугом слїз, що сьвітять з під повіки
Йдуть в гостї — дїти до батька, до мами,
До любих, рідних, страчених на віки,
Щоби побути з ними хоть хвилину,
Щоб самоту цвинтарну розірвати,
Щоби за них молитву в небо слати —
Йдуть на цвинтар в сумну задушну днину.

І ти вбери ся в чорний одяг жалю,
В тяжкий сирітський стрій і, як годить ся,
За серпанком жалібного воалю,
Сховай свої веселі, ясні лиця,
Зроби вінок з калини, як з коралю,
І з барвінкового, дрібного листя,
Та з галузок, усе зелених, рути —
І серед тихої, осїнньої діброви
На гробі нашої колишньої любови
Зложи його з словами: „Так мало бути“.

Краків 1. XI. 1904.

Др. Осип Маковей.

Григорій Воробкевич.

Дня 24. листопада 1884 року помер у Чернівцях парох з Топорівцїв на Буковинї, Григорій Воробкевич. Чоловік був ще не старий, бо прожив нецїлих 47 років. Жаль за ним у черновецких Русинів був великий. На похоронї його роздавано між людий вірш Омеляна Поповича, в котрім обох Воробкевичів, Ізидора і Григорія, порівнано із пташками, що сьпівали у зеленій Буковинї. Титко Ревакович надрукував у *Дїлї* (1884, ч. 134) довшу посмертну вістку, де величав заслуги покійника й описав похорон його. Два календарі, „Просьвіти“ у Львові і „Рускої Бесїди“ в Чернівцях, подали при найблизшій нагоді портрет його і коротку житєпись. В кінци в кілька лїт по смерти Гр. В-а Омелян Огоновский у своїй історії лїтератури (II. 1, 347—348) задекретував, що у него був „дїйсно талант поетичний“, але він, „зломаний невзгодинами житя, вдарив бандурою об землю“ хоч проте гомін його дум „лунає ще доси на зеленій Буковинї“.

По сих прихильних згадках та оцїнках память про Григорія Воробкевича, правду сказати, щезла; загал Русинів забув зовсїм чоловіка, котрий будь-що-будь був одним з найвизначнїйших і найсьвідомійших Русинів на Буковинї в часї від 1860-ого до 1884-го року, себ то саме до часу, коли з появою часописи „Буковини“ почав ся новий період в історії буковиньскої Руси. Не тілько, що не гомонять і доси думи Гр. В-а на Буковинї, а можна заложити ся, що мало хто й знає, що таке писав Гр. В. і чим взагалї він заслужив ся. Нове поколїнє буковиньских Русинів мало занадто богато пильної роботи перед собою, щоб розважати заслуги покійників і заявляти їм яким способом хвалу.

З того часу, як помер Григорій Воробкевич, минає саме тепер уже двацять років. Буковиньска Русь поступила за ті лїта дуже значно наперед, — і порівнювати шкода часи Гр. В-ча з сим, що ми осягнули за остатних двацять років на кождім поли.

То з тихої могили
дух руський ся збудив
і, мов ті моря хвилї,
по краю ся розлив, —

Як сьпівав Ізидор Воробкевич [1]). І може бути, що у сїм прегарнім закутку руської землї, у „зеленій“ Буковинї, справдї „ярмо вже розломалось і настав вже лучший час“, — що прийшла пора, коли й історик може спокійнїйше розглядати ся в минув-

[1]) Над Прутом, 113.

успішно! Просьба о обсаджене третої посади в консисториї руским сьвящеником лишила ся по нинїшний день несповненою. Мінїстерство віроісповідань ухвалою з дня 24. жовтня 1901 р. признало консисториї право іспитовань кваліфікацийних для кандидатів, які старають ся о посаду консисторских совітників. Сесе право має служити для ідеї, яку попирає найвисший достойник в церковній власти, а іменно, *щоби не допустити до національної рівности поміж членами консисториї.* При іспиті, який відбув ся в лютім с. р. репробовано споміж пятьох руских кандидатів чотирох, а пятий протоєрей Драбик з Веренчанки, хоч він ноторично дістає корчі при писаню і котрого перевисшає — як се впрочім звісно в кругах духовеньства — що до спосібностий і знаня кождий иньший руский сьвященик, сей здав кваліфікацийний іспит „відзначаючо". А чей не міг він навіть приготовити ся до іспиту, коли він доперва за специяльним завізванем архиепископа — так сказатиб в послїдній годинї — зголосив ся до іспиту. За те належить протоєрей Драбик до тих немногих руских сьвящеників, які є найзавзятїйшими ворогами усїх національних і культурних змагань свого рідного народа і котрі признають ся до російскої нациї. Підчас нової ери теперішного архіепископа запевняє найвисша духовна власть в кождім поодинокім случаю своє поперте руским ренеґатам. Позаяк клявзурові задачі репробованих кандидатів полишає ся в тайнї іспитуючої комісиї, яка є слїпим оружем архіепископа, і позаяк устні іспити відповідно своїй цїли очевидно не відбули ся публично, можна уважати сей спосіб переведеня іспитів певного рода тайним трибуналом для неулюблених кандидатів. Се доторкає також румуньских сьвящеників, як приміром сьвященика Воронку з Міхальча, яких наукове образоване і спосібности опрокидують всякий сумнїв. Але позаяк его архіепископска достойність на щасте не є ще найвисшою інстанциєю в краю і позаяк для того ще не іменовано протеґованих нею кандидатів, бо найвисша духовна власть в своїм піклованю о добро православних вірних має при обсадженю посад консисторских совітників в першій мірі на увазї тільки інтереси послїдних, то по нинїшний день не полагоджена ще квестия ґенерального вікарія анї не скомплетовано консисториї, хоч як би се було пожадане задля накопичених аґенд. Але і в иньших случаях старає ся его Високопреосьвященьство тільки о те, щоби своїми постановами і дїлами виступити против волї населеня, і то в першій мірі руского, дїлами, які готові спровокувати нарід прямо до отвертого опору. Хоч архіепископ добре знав, що при нагодї послїдних виборів воля народа прихиляла ся до вільнодумних кандидатів, всеж таки виступив він з усїм своїм авторітетом против них і спокійно придивляв ся, як много сьвящеників виступили як аґітатори, між ними також консисторскі совітники. Найбільше визначив ся між ними кандидат на совітника Ганїцкий. Похвальний виїмок становив тільки консисторский совітник Калїнеску! Жалоб зі сторони руских вірних або їх послів, без огляду на те, чи они прямо внесені до его Високопреосьвященьства, чи прибувають до его відомости в дорозї ц. к. правительства, зовсїм не узглядняє ся; як примір сего наводжу інтерпеляцию, яку підписані внесли на засїданю дня 21. жовтня, в справі вимушеня панотця Антона Тофана в Плосцї, яке треба уважати за сконстатоване доходженями полїтичних властий. Єдиним зарядженем его Високопреосьвященьства починеним в сїй справі був зазив до о. Тофана, що випечатав в якійсь часописи залучену отверту відповідь інтерпелянтам, як вже й появили ся друком.

А хоч достойний митрополит уважає пароха Тофана гідним, щоби був сьвященником в его дієцезиї і принимав від него прикази, то всеж такі підписані уважають его негідним відповіди, як раз на підставі зізнаня, яке зробив Тофан в цитованім „Надісланім", що „рішив ся тих вимушених 45 зр. посьвятити на церковні цїли". Єго „Надіслане" наводять підписані, як характеристику способу, як его Високопреосьвященьство хоче зреґабілїтувати негідних сьвящеників, які соромно надуживають довіря вірних. Інтерпеляция підписаних в справі пароха Петрашка в Ленківцях, мала такий наслїдок, що він після внесеня інтерпеляциї, в церкві ось так виразив ся глумливо до вірних: „Ну і щож Ви скористали з вашими жалобами? Можете собі іти дальше скаржити". Се річ зовсїм зрозуміла, що як довго его Високопреосьвященьство буде ворожо відносити ся до розвою мира і згоди між румуньским а руским народом і его інтелїґенциєю на Буковинї, під які тепер дано основи, то ті сьвященники, котрі в давнїйших відносинах взаїмного вороговання добачували средства для попираня своїх особистих інтересів і котрі уважали себе охороненими его Високопреосьвященьством, будуть мимо усїх жалоб і дальше тривати у ворожім настрою против народа. Підписані запитують ся краевого президента, чи він готовий розглянути ті невідрадні анормальні відносини в буковиньскій архидиецезиї, або чи і як він наміряє тому заралити.

Чернівцї, дня 3. листопада 1904.

Єротей Пігуляк, Николай Василько, Левицкий, Малик, Калитовский.

Посол др. Волчиньский інтерпелює краев. президента, чи се правда, що фінансова дирекция надіслала усїм урядам податковим острий наказ, аби при поборі залеглостий податків ужито усїх средств. (Посол др. Штравхер: Обіцянки радника двору Шедля!)

Др. Штравхер інтерпелює п. краевого президента, чи власть готова за вивласнене ґрунтів на улици желїзничій в Чернівцях заплатити відповідну суму в цїли будованя нового двірця желїзничого.

Президент краевий відповідає відтак на деякі давнїйші інтерпеляциї.

Перед приступленем до порядку дневного запитує ся посол др. Скедль маршалка краевого, як стоїть справа перенесеня ґарнїзонів до Серету і Сучави.

Посол др. Стоцкий яко заст. краев. марш. відповідає, що мінїстерство війни надіслало видїлови краевому відмовну відповідь.

Посол др. Волчиньский жалує ся, що на пятничне засїдане установлено занадто великий порядок дневний.

Маршалок краевий відповів єму, що справи сї є вже доволї обговорені, впрочім є се не его річию, укладати порядок дневний.

Посол др. Лупу мотивує відтак внесене в справі заложеня курсу для виученя громадских секретарів (Поручено комісиї адмінїстрацийній).

Посол др. Ончул мотивує внесене в справі дозволу ремунерациї для президияльного бюра соймового. (Поручено комісиї фінансовій).

Посол Лянґенган здає справоздане соймової комісиї комунїкацийної в справі желїзниць про частину справозданя видїлу краевого із его дїяльности в р. 1903. і в першій половинї 1904 р.

Справоздане занимає ся основно желїзничими тарифами перевозовими для дерева, деревляних товарів і збіжа і просить правительство о узгляднене дотичних бажань.

В справі улучшеня руху особового поставлено дотичну резолюцию.

Посол др. Скедль здає справоздане комісиї адмінїстрацийної в справі просьби мійскої громади Чернівцї о призвіл відповідної суми на видатки для укватированя війска і поставив внесене, домагаючись, щоби мійскій громадї Чернівцїв призволено заплатити з краевих фондів відповідну суму на ту цїль і завзиваючи видїл краевий, щоби підчас слїдуючої сесиї предложив в тій справі законопроєкт.

Посол др. Лупу здавав справоздане комісиї адмінїстрацийної в справі побору податків за вивіз сьмітя. (Ухвалено).

Відтак ухвалено на внесене ком. адмінїстрацийної (реф. др. Скедль)) позволити містови Чернівцям затягнуть на покрите видатків надзвичайних і шкільного фонду пожичку в сумі 55.521 кор. 41 с.

Посол др. Скедль здає звіт комісиї адмінїстрацийної в справі петициї мійскої громади Черновець з 15. жовтня о субвенцию для коштів опроцентованя і амортизациї інвестованого капіталу для будови касарнї архикнязя Евгенія і ставить дотичне внесене, яке і ухвалено.

Посол др. Ончул реферує в імени фінансової комісиї в справі будованя нової палати соймової і поставив дотичне внесене, домагаючись, щоби видїл краевий постарав ся о плян і о прелїмінар видатків і предложив в тій справі на слїдуючій сесиї соймовій дотичний проект. (Ухвалено).

Відтак слїдували ще справозданя комісиї фінансової в справі бюра продажи соли, в справі пенсийного фонду за р. 1903, справозданя комісиї економічної про деякі справи краевої культури, про розвій економічних стоваришень і и. Усї дотичні внесеня ухвалено. Ухвалено також закон про платню лїкарів громадских.

(12. засїдане із 4. листопада 5. год. попол.)

Вчерашне засїдане було не лиш найдовше із цїлої сесиї, бо тривало від год. 5. по пол. аж до пів до третої по опівночи, але також і найважнїйше, бо полагоджено на нїм так важні справи як виборчу реформу, змінено устав громадский і знесено обшари двірскі. Се дві реформи, які через одну ніч справдї значучо відмінили дотеперішний устрій Буковини, коли зважити, що нїчо не мож перевести нагло і в рамах, які являють ся ідеалом, коли зважити, що до переведеня виборчої реформи треба було конче згоди дїдичів. А тут нечайно виринула несподївана опозиция із боку послів палати торговельної і деяких послів мійских, які уважали, хоч не справедливо, що виборча реформа кривдить міста.

По прочитаню інтерпеляций, між якими находить ся інтерпеляця пос. Василька в справі державних причинків на кінцм. ґімназию та Тод. Левицкого і Бубурудзана в справі гр. прав. релїґійного фонду (12 аркушів письма!) мотивував пос. Калитовский своє внесене що до заснованя шпиталя в Заставнї. Відтак прийшла на порядок дневний справа **виборчої реформи**, (реф. др. Авр. Ончул), над якою розвинула ся горяча дебата, в якій брали удїл contra пос. др. Штравхер, Лянґенган і др. Вайденфельд a pro др. Відман, Ляндвер, Малик, який прецизував становище руского клюбу, що голосує за сею реформою, хоч вона не вповнї вдоволює руских послів — передовсїм яко заступників сїльских громад, а в кінци пос. Василько, збиваючи закиди противників а також заяву пос. др. Волчиньского, яку він

міг і він сам красше зредаґувати. Я не змінив нїчого, а сих кілька моїх поправок, котрі я поробив, щоби гладше вірш читав ся, бо збірка призначена для ширшого загалу, я виразно зазначив у замітках. Крім того при поезиях, що були друковані, я подав у замітках, які зміни пороблено в перводруку, — може бути, що декотрі з сих змін таки Воробкевичеві в остатній редакциї поезий. Подав я також і декотрі поезиї, очивидно не викінчені, лише для характеристики автора і його часу. І взагалї цїлій збірцї я признаю передовсїм лїтературно-історичний інтерес з огляду на час, в якім вона була зложена автором, та сподїваю ся, що з того боку буде вона цїкава і для загалу і для істориків нашої лїтератури.

Григорій Воробкевич уродив ся в Чернівцях 10. сїчня 1838 [2]). Батько його Іван був катехитом у висшій ґімназиї черновецкій; мати звала ся Єлисавета. Крім Григорія мав о. Іван ще старшого сина, Ізидора, (котрий уродив ся 5. мая 1836 р.) і молодшу від Григорія дочку Апольонію. Сї дїти скоро осиротїли; мати померла 1839 або 1840 р. [3]), а батько 1845 р. Дїд Михайло Воробкевич, кіцманьский протоєрей, забрав внуків до себе — і тому перші спомини Григорія і Ізидора звязані з Кіцманем.

Григорій учив ся в народній школї в Кіцмани, а потім у ґімназиї в Чернівцях. Тут покінчив і богословскі студиї 1860 р. Того самого року подружив ся з Мартою, дочкою цлового урядника Козуба з Цурин. Жінка не жила довго, бо вже в третім роцї подружного житя померла, лишивши сиротою синка Івана. З того часу починає ся смутне житє о. Григорія.

Повдовівши так за молоду, він — як видко з його дневників — чув ся до самої смерти опущеним і безрадним так на своїм господарстві як і дома. До того долучила ся зараз недуга, що не покидала його через двацять років; на виростку, з котрим народив ся, отворила ся в наслїдок тифа рана, що нїколи не гоїла ся. Від неї він і помер. А що й його материяльне положене через довгі лїта було прикре, то й не диво, що часто нападав о. Григорія тяжкий песимізм, котрий відбирав йому всяку охоту до працї.

З молодих лїт Григорія, а іменно з 60-их років лишила ся значна збірка нїмецких лїричних поезий (разом коло 800 строф, з десять аркушів друку). На тих віршах знати тут і там вплив Гайного, одностайна форма їх часом томить читача, але богато з них читає ся гладко і з приємностию. Була би шкода, коли-б хоч красші із сих нїмецьких поезий Григорія не вийшли друком. Вони сьвідчать, як самотна душа рвала ся до житя і як розмальовувала собі ідеал, що нїколи не мав і не міг справдити ся.

Для прикладу, як писав Гр. В. по нїмецьки, подаю дві поезиї з часу до 1866 р., а одну з 1869 року. З них видко, що Гр. В. в тї часи далеко красше знав нїмецьку мову як руську.

Ruhelos.

Wie ward mir diese Nacht so lang!
Es mied mich Schlaf und Ruh'!
Und dass mein Herz so sehnsuchtskrank,
das tatest du, nur du!

Das tatest du mit süssem Mund,
der mich so heiss geküsst!
Ich danke dir aus Herzensgrund
im Lied, das dich nun grüsst.

Wie ist der Morgen kalt und trüb!
Am Himmel Wolken zieh'n.
Ich eile hin zu meinem Lieb,
dess' Wänglein hold erblüh'n,

den schönsten Lenzesblumen gleich,
so voll an Reiz und Pracht —
ein ganzer Frühling bunt und reich
aus ihren Augen lacht.

An meine Einzige.

Was ist mir Gold, was ist mir Land!
Ich will nur dich alleine!
Ich will nur dich und deine Hand,
du wundersüsse Kleine!

Ich will nur küssen deinen Mund
und deine weissen Hände,
bis ich dereinst voll Seligkeit
zu deinen Füssen ende.

In dunklem, kühlem Grabe wol
umgibt mich Todesgrauen —
ich weiss, dass ich geliebet hab'
die Schönste aller Frauen.

Und dies Bewusstsein trag ich wol
in alle Ewigkeiten,
und dies Bewusstsein lohnet mich
mit allen Seligkeiten.

An C.

Meine Seele ausgetrunken
hast du mit dem heissen Kuss!
Wie im Traume, wonnetrunken
deiner Spur ich folgen muss.

Wie dein Schatten, dich umschweben
Tag und Nacht und überall,
ohne eigenes warmes Leben —
welch dämonisch süsse Quall!

Manchmal nur in deinem Sange
klinget meine Seele mit;
dann ist's, wenn auch trüb und bange,
immer doch das schönste Lied.

---

[2]) Виписано з метрики.

[3]) Порів. Ом. Огоновский: Історія лїт. рускої II. 1, 231 — і Буковиньский календар на р. 1886, ст. 41, де материял до житеписи Григорія подав Ізидор Воробкевич.

зложив ім. консерватистів, що опісля пакту будуть голосувати за реформою, однак в дебаті не возьмуть уділу, бо справу за швидко полагоджує ся. До сеї точки промовив краєв. през. др. Бляйлебен, витаючи радо ухвалюваний проєкт, бо він 1) дає виборчі права верствам краю, які досї єго не мали (IV. курия), 2) заключує дуже важні реклямацийні постанови а 3) вводить тайне (писемне) і безпосередне голосоване. При голосованю проєкт констит. комісиї зладжений після угоди з консерв. меньшостию (обговореної в 12. ч. „Б-и“ п. з. „Згода“) в другім і третім читаню 24 голосами проти 4 висше названих; 2 посли неприсутні. Ухвалу привитано оплесками і — неприхильними окликами кількох социял-дем., що були на ґалериї.

По кількапайцяти-мінутовій перерві приступлено до зміни **громадского уставу і знесеня двірских обшарів** (реф. др. Ончул). В сїй справі прийшло також до горячих перепалок між пос. Васильком а пос. Штравхером, який хотїв перевести таку поправку, аби в складї ради громад. запевнити раз на все сїльским жидівским богачикам. Поправки викинено і закон в першім, другім і третім читаню ухвалено.

З черги приступлено до третої преважної справи то є **краєвого буджету**, яка була й цїлию цїлої сесиї. По реф. буджетовім др. Ончулї, який подав ось такий условлений давною дїдичівскою господаркою:

Прелїмінар на р. 1905.

Титул	Видатки на:	Внесене видїлу краєв. в коронах:	Внесене соймової комісиї фінансової в коронах:	Ріжниця plus
I.	Сойм краєв.	35·950	37.450	1.500
II.	Вид. краєв.	185.985	188.964	2.979
III.	Краєва культура	189.790	194.280	4.490
IV.	Народні школи	891.303	891.303	
V.	цїли санїтарні	475.050	475.050	
VI.	краєве заведене полїжниче	26.300	30.100	3.800
VII.	будову доріг і удержане мостів	6.860	7.860	1.000
VIII.	водні будови і реґуляциї рік	89.452	136.354	46.902
IX.	укватирроване війска	5.500	5.500	
X.	жандармерию	41.358	41.858	500
XI.	справи шкільні	3.300	3.300	
XII.	промисл	22.997	36.697	13.700
XIII.	фундациї і степенд.	8.200	8 200	
XIV.	додатки	26.540	26.540	
XV.	субвенциї	74.064	101.670	27.606
XVI.	податки і оплати асекурац.	4.180	4.180	
XVII.	звернене позички	750.199	750.199	
XVIII.	пенсиї і провізиї	9.778	9.288	520
XIX.	статист. бюро краєве	4.400	4 400	
XX.	на прочі не видїлені потреби	14.500	64.500	50 000
	разом	2,865.706	3,017.663	151.956

На покрите сих є: доходів 1,024.864 „
46% додатку до под. 1,248.313 „
остає ся отже недобір 744.486 кор.

На заспокоєне якого комісия не проєктує підвисшеня краєвих додатків, але затягнене нової пожички, яку би мож покрити доходами із евентуально санкціонованої пропінацийної конверзиї.

Др. Волчиньский заявляє їм консерватистів, що голосувати буде проти буджету, то не годить ся на затягане позички. Проти него виступив др. Штравхер, виказуючи, що саме дїдичі довели до такого буджету а відтак незвичайно остро виступає проти фіскальної шруби і податкових властий. Др. Вайденфельд буде голосувати contra, бо не бачить зміни системи. Відтак промовляв пос. Малик, виказуючи недостатки у веденю книг ґрунтових і кладучи відповідні резолюциї. Вже під опівніч забрав слово пос. Єр. Пігуляк, виказуючи у довгій промові ще раз ворожнечу прав. консисториї до вірних а передовсїм до Русинів, чому винуватий сам митрополит, якого не потребують обі краєві нациї (пос. Ончул: stimme zu!)

По др. Волчиньскім, який полемізував з др. Шравхером, виступив з доволї недолужною обороною митрополита конс. сов. Калїнеску а відтак о. арх. Бежан, який лише потвердив ставлені закиди а при „помочи“ посла Василька зійшов з абсурдів. Та головну бесїду виголосив в буджетовій дебатї пос. Ник. Василько, обговорюючи усї важнїйші питаня буковиньскої полїтики і становище Русинів до иньших наций в краю і до Вд. Союза. А відтак відносини у фінансовій дирекциї і гр. прав. фондї і консисториї. По resume д-ра Ончула буджет і всї поставлені резолюциї ухвалено. Полагоджено також і всї дрібнїйші справи, що стояли на дневнім порядку. Згадатиб ще, що цїлій буджетовій дебатї проводив віцем. др. Смаль-Стоцкий.

Слїдуюче а заразом останне засїдане всеї сесиї в понедїлок о 10. год. рано.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 5. листопада 1904.

Рада державна скликана на 17. листопада.

Отворене італїйского видїлу правничого в Інсбруцї запечатано кровю. В ночи із 3. на 4. прийшло до грізних розрухів. Нїмцї напали на італїйских студентів, що були в реставрациї. Італїйцї боронили ся револьверовими вистрілами. 8 Нїмцїв а 10 Італїйцїв потерпіло рани. При заводженю ладу наперло війско, яке обсипано камінєм, на публику баґнетами. Підчас того ранено в плечі маляра Пеццея так, що незабаром сконав. О пятій рано привернено лад. На телеґраму інсбруцкого бурмістра відповів нинї др. Кербер так: „жалую не лиш над жертвами але і над самими забуренями, які повстали у впрочім мирнім містї. Вважаю першим обовязком правительства привернути лад і надію ся на поміч ради мійскої і розважних горожан“.

„Січ“ на „Козацкій горі“ в Новій Жучцї основує ся на св. Дмитра 8. листопада о 1 ій годинї по полудни. Льокальний комітет звертає ся до черновецкої інтелїґенциї і до поблизких Русинів-патріотів з уклїнною просьбою, щоби звеличали се сьвято своєю присутностию. — За комітет: *Іван Маґас*, тимч. кошовий, *Тодер Повівчук*, тимч. осавул.

Із „Бук. Бояна“. Видїл рішив на засїданю з дня 4. листопада скликати загальні збори товариства на вівторок дня 8. листопада на год. 7. вечером, що подаю членам до відомости і запрошую явити ся на тих зборах в як найбільшім комплетї. — Крім сего рішив видїл пригадати, що наш концерт відбуде ся вже 10. грудня і то при співучасти віденьского концертиста і надворного сьпівака румуньского короля, барітонїста, п. М. А. Уляновського. Відповідно до згаданого концертиста мусить достроювати ся і наш хор, тож треба завдати собі як найбільшої працї і треба щоби члени всї і на час на проби приходили. Слїдуючого тиждня відбудуть ся в понедїлок і пятницю о 7-ій год. вперед проби жіночого хору а відтак о пів до 8-ої проби мужеского хору. — *Модест Левицький*, голова.

Справлене ошибки. В попереднім числї „Буковини“ на стор. 3, з стовпця 3. в 40. стрічцї з гори місто: о. Федоровича має бути: О. Федьковича.

Із научного кружка академ. тов. Січ“. У вівторок дня 8. с. м. о 2-ій год. по полудни відбуде ся в льокали товариства відчит тов. Івана Рожки, п. з. „Полїтичні погляди Климковича“. Вступ вільний; гостї пожадані. — *В. Домбровский*, голова кружка.

Загальні осїнні збори каси пожичкової і щадничої для громади Неґостина відбудуть ся в недїлю дня 13. листопада 1904 в шкільнім будинку з слїдуючим порядком: 1. Справа рахунку за минувший піврік. 2. Платня винаймленя для каси дому. 3 Вільні внесеня. — Від старшини каси в Неґостинї 3. листопада 1904. *Дмитро Танасичук*, начальник каси.

Пожежа в Мігові. В домі Пінкаса Галера в Мігові вибух 25. м. м. огонь, якого жертвою упали дім і забудованя. Шкода виносить звиш 3400 кор., а дім був тільки заасекурований на 2500 кор. Причину пожежі приписують лихій конструкциї печі.

Арештоване розбишаки Дня 27. м. м., около 6 ої год. по полудню, арештували в Брідку постенфірери Тимко і Кучеравий Василя Ткачука, розбишаку родом із Кулївцїв, що недавно замордував свою жінку і доньку. Розбишака узброєний був револьвером, котрий єму в той час сконфісковано. Потім запроваджено скованого до суду в Заставнїй і замкнено до судових арештів. — *Іван Меґера.*

Пожар в Гатнї. В селї Гатнї сучавского повіту стала ся дня 2. листопада б. р. о пів до 7-ої год. вечером ось така сумна подія: Старик Кость Москалюк був з давна слабий на ум і як оповідають, вже з давна хвалив ся, що запалить свою хату. Отсей з давна постановлений намір виконав він дїйсно у вівторок дня 2. листопада вечером. Коли єго внук пійшов до роботи на зелїзничий шлях а жінка в поле, тодї лїд Кость Москалюк взяв внукову дитину і заніс єї до сусїдів, а в хату наносив термети, соломи і дров і підпалив те все серед хати. Крім сего позабивав добре вікна і двері, завязав ворота, спустив пса, — що був приселений, відрубав коло керницї ведро і кинув єго у воду, щоби не було чим гасити огонь, а на конець, як обробив ся, кинув ся в керницю і там найшов смерть. Хата згоріла до тла, бо огонь спостережено за пізно, за те оборонено від пожежі стодолу і иньші будинки водою, черпаною із поблизкої саджавки. Як в саджівцї води не стало, тодї взяли ся черпати воду із керницї і підчас того власне найдено там втопленого дїда. Шкода нанесена пожежою виносить що найменьше 800 кор. і розуміє ся само собою не було нїчо забезпечене. Тут ще згадатиб, що в Гатнї дуже часто трафляють ся случаї самовбійства звичайно через повішене, то знак, що закоренила ся пеляґра; а громадскі власти на се байдужі, бо хорих треба би до шпиталю висилати, а громада боїть ся всяких видатків.

Землетрясене в Християнії. Велику панїку викликало з кінцем місяця жовтня землетрясене в Скандинавії, в окрузї міста Християнії. Був се неожиданий феномен, бо землетрясене — дуже рідке, майже виключена поява в Скандинавії. Ґеольоґи подають, що подібного землетрясеня не було ще від р. 1803. Степень сили сего найновійшого землетрясеня можна оцїнити після того, що в численних домах потворили ся щілини, порозвалювали ся печі і обрушили ся димарі. На одній із улиць часть тротуара підняла ся на кілька стіп, на фабриках пішли дзвони в рух самі від себе. Один сьвідок сего явища природи каже, що вперед роздав ся глухий грохіт, подібний не до віддаленого грому, не то до їзди тяжких гармат. Вслїд за тим роздав ся знова глухий гук, що тревав довше, однак з меньшою силою, як попередний трескіт а відтак все стихло. Всюди на улицях стояли густі товпи, що покинули свої доми. Особливу панїку викликало се явище в одній церкві, де в тім часї відправляли ся богослуженя. Затрівожений нарід кинув ся до дверий, але пасторови удало ся успокоїти людий і продовжити богослужене. Всеж таки не обійшло ся без калїцтва і кілька женщин зомлїло. По обчисленям проф. Бреґера чути було землетрясене на просторі 700.000 квадратових метрів. По думцї сего ученого, було послїдне землетрясене ґеотектонїчне а не вульканїчне.

За убогого ученика Й. К. із V. кл. із ц. к. II. ґімназиї зложило оплату шкільну тов. міщаньска читальня в Чернівцях.

Und ich frage dich, du Holde,
warum hast du's mir getan?
musste ich denn in deinem Solde
Sklave sein und Untertan?

Hätte sollen frei verbleiben
ohne Zwang und ohne Not —
kann mich michts mehr von dir treiben,
als nur Wahnsinn oder Tod.

13. Dez. 1869.

Роки 1866. до червня 1868. перебув Гр. В. адміністратором у Горошівцях. Дїдич сего села Вартарасевич був неприхильний до народу і через те не жив у згодї з Григорієм, котрий боронив громаду, і не дав йому презенти. Побут у Горошівцях згадував Г. В. з жалем. „Здаєть ся въ тихъ проклятихъ Горошівцях втративемъ весь умъ для компаніи і конверзаціи.“ — „Нападаєть мя часомъ жаль за домомъ (Heimweh), якъ ся нагадаю, що такъ дужи марно пустивъ емъ моє бідни господарство, Богъ знає (як) тяжко зібране въ Горошівцяхъ, і що з него нічо мені не лишило ся, якъ меблі ци річи нові; але нагадавши інтріґи і скорби, які мені причиняли шпіони Вартарасієвіча, то тішу ся вельми, шомъ уступив ся врагамъ мерзеннимъ, урядникамъ підкупнымъ і панамъ Вирменинамъ плюгавимъ.“ (З дневника ч. I, ст. 90 і 95). Так писав Г. В., виїхавши з Горошівцїв до Львова.

До побуту в Горошівцях відносить ся і перших 14 руських поезий Григорія, з котрих тілько дві: „Дума про руську землю“ і „Сон“ мають зміст патріотичний, а иньші особистий. Самота, туга за „згубленим раєм“, спомини молодечих лїт — отсе настрій сих поезий. Патріотичні теми — се вже наслїдок читаня книжок, що познакомлювали Григорія з історією і лїтературою нашого народу. Перші сторони дневника, початого в марті 1866 р., записані виписками про козаків і унїю (у звязи з сею лектурою стоїть зараз перша „дума про руську землю“), а потім довідуємо ся, що читав Костомарового Богдана Хмельницького, Чорну Раду Кулїша, петербурську Основу, — та мабуть і иньші ще книжки. Чорна Рада дуже вподобала ся Григорієви; він звідси взяв і свій псевдонїм: Шрам.

За сей зворот дїяльности Григорія до руського письменства треба дякувати найбільше впливам Олександра Барвінського, ще від грудня 1867. почав з ним переписку, а також і брата Ізидора, що мав частїйші зносини з Галичанами. І так читаємо у дневнику дня 10. марта 1868: „Въ мене не буваєть ніхто и я въ нікого, жію собі (як) пустинникъ въ Хорошôвскôй пущі, одна відрада моя — лектіра и гадки, але одно и друге безъ ряду, такъ шо вже утративемъ надію діятилнимъ бути на полю літератури рускоі, до чого ня усердно приклонити хотять тізъ Львова и братъ Ізідоръ.“

(Конець буде).

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дітий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найліпшої сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамских боа, як також всїлякого рода зарукавків. Послїдна новість. Шапки для хлопцїв, перскі кучми і иньші суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єґеровске і Д-ра Лямана біле, рукавички, огрівачі пульсів і колїн, огрівачі стїн, паньчохи правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепцї і. т. и. для пань, панів, дївчат і дїтий.

Конфекция блюзок Ґольфа і камізельок для пань, панів, дїтий, дївчат, до того жакети і чепцї.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопцїв і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до польованя. Револьвери, рушницї найріжнороднїйшої конструкциї і амуниция. Кальоші і черевики до снїгу найлїпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Склад дамских і мужеских американьских черевиків незрівнаної якости виробу Гатгавая Зоуле і Гарінґтона в Бостонї.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрийске сполучене акцийне кораблельно-перевозове тов. в Трієстї.

Правдивий пасажирский оборот до Америки через Трієст-Ню-Йорк.

Ґенеральна АҐЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Ґольдлюст і Спілка

Чернівцї, ул. Палати краєвої 6.

Для провінций принимає ся аґентів.

44 (6—10 с. н.)

Одинокою дорогою до

КАНАДИ і АМЕРИКИ

є бюро **М. Г. Фрейдберґа** в Антверпії.

Лиш ся переправа надає ся до заморских країв! Ся переправа є найдешевша! Дорога із Черновець до Канади треває 10—12 день!

Лиш 47 левів і 5 шусток коштує перевіз до Канади, а „ 59 „ до Нового Йорку! Кромі нечуваної дешевнї дістають люди науку як їм за морем обходити ся хотївши до лїпшого маєтку прийти, а се є найголовнїйша точка кождого подорожного! В жаднїй переправі не дістають люди сеї науки! Жадайте завчасу проспектів і поучень, і сокотїть ся аби не попасти в злі руки і на злу дорогу, котрою люди їдуть гей худоба! Лиш в сего аґента найдете справедливість і человічество ба й таку раду, котра за морем принесе Вам більшу користь!

Адресуйте до него так: 54 (1—10 п.)

М. Г. Фрайдберґ, Антверпія, Van Leriusstraat. **Belgia.**

МИЛОШІХТА

„Олень" „Марка" „Ключ"

Найлїпше найвидатнїйше і найдешевше мило. Вільне від всяких шкідливих домішок.

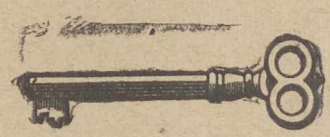

Всюди до набутя

При купнї належить зауважати, аби кождий кавалок мила мав напис „SCHICHT" і повисшу марку охоронну.

41 (6—17 н.)

Небувала спосібність!

Сумнївно дешево.

500 штук оздобних предметів

52 (1—1) **лиш 4 корон.**

1 красний годинник, з трилїтною ґарантиєю і ланьцушком, 1 модна краватка, 3 хусточки до носа, 1 мужеский перстень з іміт. камінцем, 1 шкіряний пулярес, 1 кешонкове зеркальце, 1 пара спинок до маншетів, 3 спинки до сорочки з замочками (3% золота), 1 нїклевий ґарнїтур до писаня, 1 альбом з образками (36 красних краєвидів), 1 дамска брошка, 1 пара ковтків (з іміт. брилянт.), 3 предмети для забавки, для молодих і старих. 20 предметів важних до кореспонденций, і 400 штук ріжних предметів, для дому необходимих. **Все те разом з годинником,** котрий сам більше варта, **коштує лиш 4 К.** за послїплатою або за попереднім присланем гроший, поручає **А. Ґельб, Краків.**

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради"

Чернівцї, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Марка охоронна: **котвиця**

LININENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиране** по цїнї 80 сот., 1·40 кор. і 2 кор. можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшах з нашим охронним знаком **„котвиця"** з аптики **Ріхтера** і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 46 (6—40)

Аптика Ріхтера

„під золотим львом" у Празї, улиця Єлисавети ч. 5.

Адвокат 43 (8—10)

Др. ТЕОДОТ ГАЛІП

відкрив і провадить

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

в Чернівцях, ул. божницї (Tempelgasse) 8.

До набутя у 48 (4—? н.)

ШМІДА і ФОНТІНА

Чернівцї, ул. Головна Enzenberg-Hauptstr.

Як Хочете

добре і дешево купити, то удайте ся до найстаршого, найбільшого і вельми в товар заосмотреного 49 (4—? н.)

Маґазину додатків для кравцїв і модисток

Салямона Ґольдшміда

Чернівцї, улиця Головна ч. 6

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публицї всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цїнах.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнїток

Чернівцї,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Кождий курець, повинен жадати руских паперців циґаретових **„Козак", „Кобзар", „Гуцул".** Трубки циґаретові: **„Козак", „Федькович".** всюди до набутя!

53 (1—26)

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Іван Захарка.